

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

Sessió presencial
Nivell D a distància

**Les preposicions i el marc
sociolingüístic**

Maig de 2012

Oficina de Català de Calonge

CENTRE DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA DE GIRONA

Oficina de Català de Calonge

Pl. Major, 2 - 17251 Calonge - calonge@cpnl.cat - Telèfon 972 66 04 81 - Fax 972 66 04 76

LES PREPOSICIONS

Les preposicions fan el paper d'enllaç entre un element sintàctic i el seu complement, i formen amb aquest complement una unitat sintàctica i fonètica. Entre les elements sintàctics que poden dur complements introduïts per una preposició hi ha el nom (*Vins del Penedès*) i el verb (*El rellotge és a la calaixera*).

Les podem classificar en:

preposicions febles o àtones: a, amb, de, en, per

preposicions fortes o tòniques: cap, contra, des, durant, entre, envers, fins, llevat, malgrat, mitjançant, segons, sense/sens, sobre, sota, ultra, devers, vers, vora, salvat/salvant...

A més hi ha grups de mots que, junts, fan la funció d'una preposició. Són les **locucions prepositives:**

a causa de/per causa de/per raó de/a excepció de/llevat de/fora de/tret de/a força de/a còpia de/al costat de/en esguard de/amb vista a/de cara a/en vista de/a desgrat de/a despit de/en comptes de/en lloc de/a favor de/ a partir de/ a fi de/ per tal de/a l'abast de/no obstant/al llarg de/en virtut de/a través de/ en contra de/ quant a/pel que fa a/enfront de/d'acord amb/al peu de/per culpa de/arran de/tocant a/a mitjan...

Recordeu les contraccions de les preposicions **a**, **de**, **per** amb els articles **el**, **els**, exceptuant que s'apostrofin:

Vaig al metge

Vinc de l'alcaldia

Passo pel carrer

Usos de les preposicions febles

La preposició a

- S'escriu a davant de complement indirecte.

La Marta deixa els discos a la seva amiga.

- El complement directe s'adjunta al verb sense preposició.

*Vaig veure la teva mare.
Han assassinat milers de persones.*

- S'escriu **a** davant d'alguns complements circumstancials.

*Sóc a la platja.
Ha entrat a la sala.*

- S'escriu **a** després de res i seguit d'infinitiu.

No hi ha res a fer.

- S'escriu **a** darrere dels verbs que regeixen aquesta preposició, però la preposició desapareix quan segueix una clàusula amb **que**.

*S'acostuma a tot.
S'ha acostumat que el renyin.
Es neguen a treballar.
Es neguen que s'apliqui la llei.*

- S'escriu **a** (o **de**) darrere dels verbs que regeixen les preposicions **amb** i **en** quan els segueix un infinitiu.

*Pensa en les solucions del problema.
Pensa a solucionar els problemes.
Em conformo amb el que tinc.
Em conformo a repetir-ho.
Tinc interès en els estudis.
Tinc interès a estudiar.*

La preposició **amb**

- Denota l'acompanyament en una acció, l'instrument o el mode.

*Vine amb qui vulguis.
Escriu l'esborrany amb llapis.*

Fes-ho amb tranquil·litat.

- S'escriu **amb** davant del complement circumstancial que designa el sistema de locomoció amb què es realitza el moviment. Es pot utilitzar, així mateix, la preposició **en**.

Pots anar-hi amb tren o amb cotxe.

Pots anar-hi en tren o en cotxe.

- S'escriu **amb** darrere els verbs que regeixen aquesta preposició.

Estic d'acord amb tu.

Es conforma amb la seva sort.

S'avé amb el destí

- Quan després de la preposició **amb**, regida pel verb, segueix un infinitiu, aquesta preposició es canvia per **a** o **de**. Així mateix, quan segueix una clàusula començada amb **que**, la preposició desapareix.

Es conforma amb la revisió dels apunts.

Es conforma a revisar els apunts.

Es conforma que només hagi de revisar els apunts.

Les preposicions **per** i **per a**

- Usarem **per** quan vulguem expressar:

a) motiu, causa, mitjà, mode

Ho han fet per interès.

S'ha d'enviar per correu aeri.

Ho saben per experiència.

b) la veu passiva

La senyora serà acompanyada per nosaltres.

c) algunes designacions de lloc

Vam tornar pels Brucs.

d) algunes designacions de temps
Vindran per Pasqua.

- Usarem **per a** quan vulguem expressar:

- a) finalitat, objecte, destinació
Ho han dut per al director.
Són unes normes útils per als funcionaris.
S'ha aprovat un augment per a tots.

Generalment, *por* i *para* en castellà es corresponen respectivament amb *per* i *per a* en català.

Ara bé, davant d'infinitiu es pot utilitzar *per* tant si volem expressar causa com destinació, segons la proposta de Corominas i Solà.

Vindrem per veure el nou local.
Una rentadora serveix per rentar roba.
Crec que parles per parlar.

Remarques sobre les locucions prepositives

Recordeu que heu de dir:

- **Arran de** (i no **arrel de*): *Penso diferent arran de de la mort de l'avi.*
- **En comptes de / en lloc de** (i no **en vez de*): *Vaig comprar cigrons en comptes de mongetes.*
- **Quant a / pel que fa a** (i no **en quant a*): *Quant a la seva actitud, no hi ha solució.*
- **A causa de** (i no **degut a*): *A causa del vent van caure molts arbres.*
- **A mitjan** (i no **a mitjans*): *Vindrà a mitjan juny.*
- La locució **no obstant** (=malgrat) ha de dur un complement: *No obstant això, hi podem anar.*

EXERCICIS

1. Escriviu a o O en els espais buits:

Estem d'allò més convençuts, només has de convèncer _____ la teva germana.
He convidat _____ tothom.
Després acompanyaré _____ la meva fillola al metge.
Dóna el menjar _____ la teva germana petita.
Prefereixo _____ en Josep.
He conegut _____ les teves cosines.
Van matar _____ el locutor de ràdio.

2. Si cal, ompliu els buits de les frases següents amb la preposició a, acompanyada o no d'article.

Va aixecar la mà per cridar _____ taxista.
Els espectadors van xiular _____ tenor durant cinc minuts.
Nen, avisa _____ mare. Ja comença el seu programa favorit.
Jordi, porta clavells _____ mestral! Avui és el seu sant.
L'Albert va convidar _____ Dolors a sopar.
Carles, que has vist _____ Mercè avui?
Per fi vaig conèixer _____ neboda de la Quitèria.
No em trobo gens bé. Per favor, avisa _____ metge.
Ho vam explicar _____ avi.
El Màrius ajuda _____ seva germana a fer els exercicis.
Ahir vaig veure _____ president a la televisió.
La nova reglamentació afavoreix _____ funcionaris.
El director culpa _____ comptable de la fallida de l'empresa.
Al final de la pel·lícula, el dolent mata _____ bo.

3. Completeu els espais buits amb la preposició feble adient:

_____ el matí aniré a la feina, i _____ la tarda, a casa teva.
M'agrada molt perquè té gust _____ llimona.
Compto _____ vosaltres.
Ho veuràs clar _____ els casos següents.

Cursos de català a distància
Sessió presencial
Les preposicions i el marc sociolingüístic

L'hem vist _____ un bar de moda.
He de venir _____ el migdia.
Es dedica _____ la fotografia.
L'aigua fa pudor _____ clor.
Tinc interès _____ unes preguntes.
No t'oblidis _____ en Pep.
Els llençols són de color _____ safrà.
Penso _____ el meu pare.
He comprat un retolador verd i dos _____ vermells.
Ho faré _____ un moment.

4. Completeu les frases amb les preposicions a, amb, de, en o \emptyset :

Estan acostumats _____ tot tipus de menjar.
Estan acostumats _____ que els facin tot tipus de menjar.
Estan acostumats _____ menjar de tot.
Pensa _____ el que has de portar.
Pensa _____ que has de portar una llanterna.
Pensa _____ portar una llanterna.
Estic segura _____ que vindrà ben aviat.
Es limita _____ planxar la roba.
Enllesteix el treball abans _____ que es faci fosc.
Confio _____ que tot ens anirà molt bé.
Sempre es burla _____ tot.
Em relaciono molt _____ tots els companys de la feina.

5. Empleneu els buits amb la preposició adient, acompanyada, si cal, d'article.

El ratolí rosegava un tros de formatge _____ Holanda.
El comte lluia una camisa _____ ratlles.
T'he comprat dos parells de mitjons, uns _____ negres i uns _____ grisos.
Helena! Com és que el rostit té gust _____ cremat?
No vull que fumeu dintre de casa, perquè tot fa olor _____ tabac.
Adéu, fins demà _____ la tardal
La inauguració es farà demà _____ vespre.
_____ tardor, recullen els ramats d'ovelles de les muntanyes.
Les consultes es faran només _____ matins.

6. Opteu entre **per** i **per a** i completeu les frases següents:

He fet un quadre _____ l'avi Miquel, que crec que li agradarà molt.

Aquest aparell serveix _____ tot.

Si no hagués estat _____ tu, això no hauria estat possible.

La postal que escric és _____ la Susanna.

El veredicte és just _____ tothom.

Diu que, com que li corre pressa, li ho enviïs _____ correu urgent.

Lluís, caldria que compressis les begudes _____ la festa.

7. Tenint en compte els verbs preposicionals i les preposicions que regeixen, empleneu els buits amb les preposicions adients.

Malgrat tots els obstacles, confio _____ arribar d'hora.

Es dedica _____ la música.

Somnio _____ fer un viatge a la Xina.

Jo crec que en Raül es penedirà _____ haver optat per això.

L'Eva s'ha entossudit _____ comprar-se un vestit nou.

Fa un mes que la Roser només parla _____ les seves vacances.

Fa temps que la Roser només pensa _____ fer vacances.

La solució consisteix _____ aconseguir un pacte favorable per a tots.

CLAU DELS EXERCICIS

1. Estem d'allò més convençuts, només has de convèncer la teva germana.
He convidat a/O tothom.
Després acompanyaré la meva fillola al metge.
Dóna el menjar a la teva germana petita.
Prefereixo en Josep.
He conegut les teves cosines
Van matar el locutor de ràdio.
2. Va aixecar la mà per cridar el taxista.
Els espectadors van xiular el tenor durant cinc minuts.
Nen, avisa la mare. Ja comença el seu programa favorit.
Jordi, porta clavells a la mestral! Avui és el seu sant.
L'Albert va convidar la Dolors a sopar.
Carles, que has vist la Mercè avui?
Per fi vaig conèixer la neboda de la Quitèria.
No em trobo gens bé. Per favor, avisa el metge.
Ho vam explicar a l'avi.
El Màrius ajuda la seva germana a fer els exercicis.
Ahir vaig veure el president a la televisió.
La nova reglamentació afavoreix els funcionaris.
El director culpa el comptable de la fallida de l'empresa.
Al final de la pel·lícula, el dolent mata el bo.
3. Al matí aniré a la feina, i a la tarda, a casa teva.
M'agrada molt perquè té gust de llimona.
Compto amb vosaltres.
Ho veuràs clar en els casos següents.
L'hem vist en un bar de moda.
He de venir al migdia.
Es dedica a la fotografia.
L'aigua fa pudor de clor.
Tinc interès en unes preguntes.
No t'oblidis d'en Pep.
Els llençols són de color de safrà.
Penso en el meu pare.
He comprat un retolador verd i dos de vermells.

Ho faré en un moment.

4. Estan acostumats a tot tipus de menjar.
Estan acostumats que els facin tot tipus de menjar.
Estan acostumats a menjar de tot.
Pensa en el que has de portar.
Pensa que has de portar una llanterna.
Pensa a portar una llanterna.
Estic segura que vindrà ben aviat.
Es limita a planxar la roba.
Enllesteix el treball abans que es faci fosc.
Confio que tot ens anirà molt bé.
Sempre es burla de tot.
Em relaciono molt amb tots els companys de la feina.

5. El ratolí rosegava un tros de formatge d'Holanda.
El comte lluia una camisa de ratlles.
T'he comprat dos parells de mitjons, uns de negres i uns de grisos.
Helen! Com és que el rostit té gust de cremat?
No vull que fumeu dintre de casa, perquè tot fa olor de tabac.
Adéu, fins demà a la tarda!
La inauguració es farà demà al vespre.
A la tardor, recullen els ramats d'ovelles de les muntanyes.
Les consultes es faran només als matins.
A l'estiu tota cuca viu.

6. He fet un quadre per a l'avi Miquel, que crec que li agradarà molt.
Aquest aparell serveix per a tot.
Si no hagués estat per tu, això no hauria estat possible.
La postal que escric és per a la Susanna.
El veredicte és just per a tothom.
Diu que, com que li corre pressa, li ho enviïs per correu urgent.
Lluís, caldria que compressis les begudes per a la festa.

7. Malgrat tots els obstacles, confio a arribar d'hora.
Es dedica a la música.
Somnio a fer un viatge a la Xina.
Jo crec que en Raül es penedirà d'haver optat per això.
L'Eva s'ha entossudit a comprar-se un vestit nou.
Fa un mes que la Roser només parla de les seves vacances.

Cursos de català a distància
Sessió presencial
Les preposicions i el marc sociolingüístic

Fa temps que la Roser només pensa a fer vacances.

La solució consisteix a aconseguir un pacte favorable per a tots.

MATERIAL DE CONSULTA

- *Català sense distàncies 1*. Ed. Pòrtic (pàg. 292...)
- *Català sense distàncies 2*. Ed. Pòrtic (pàg. 100..., pàg. 115)
- *Català sense distàncies 3*. Ed. Pòrtic (pàg. 71..., pàg. 215...)

PER TREBALLAR AL CENTRE OBERT: CATALÀ A MIDA

- Teoria:
Fitxes de referència: MS - 17/001, 17/002, 17/003, 17/004, 17/005, 17/006, 17/007, 17/008
- Exercicis:
Fitxes d'exercicis (color blau): MS - 17/001, 17/002, 17/005, 17/006, 17/007, 17/009, 17/010, 17/011, 17/013, 17/014, 17/016, 17/017, 17/019

Fitxes d'exercicis (color vermell): MS - 17/001, 17/002, 17/003, 17/004, 17/005, 17/007, 17/008, 17/009, 17/010, 17/011

Ompliu els buits amb les preposicions o els articles que hi faltin. Si no cal, indiqueu-ho amb el signe ∅.

_____ Tots Sants va poder tenir la cuina _____ gas que desitjava. Com que gairebé ja havia renunciat _____ poder-ne disposar, es complaïa _____ mantenir-la sempre brillant i s'entossudia _____ que ningú més la fes servir, tot i que s'havia de conformar _____ permetre que el seu fill hi perfeccionés les seves paelles. _____ veure'l entrar a la cuina ja tremolava i l'angoixa no l'abandonava _____ que en sortia.

10 exàmens del nivell D de català. Ed. Teide

Marc històric i sociolingüístic
Nivell superior

Temes d'història de la llengua

1. El català preliterari i els primers textos en llengua catalana.
2. Factors que van determinar la diferenciació de les llengües romàniques.
3. Ramon Llull i la llengua catalana.
4. La Cancelleria Reial: el seu paper en la història de la llengua.
5. La Renaixença i la llengua catalana.
6. L'obra de Pompeu Fabra.
7. El Noucentisme i la llengua catalana.
8. L'Institut d'Estudis Catalans.
9. Situació sociopolítica de la literatura catalana de postguerra i principals gèneres literaris.
10. Situació actual de la llengua catalana: aspectes legals.

Temes del marc sociolingüístic

11. Llengua i dialecte.
12. L'estàndard: objectiu d'aquesta varietat, procés de selecció de la llengua estàndard, paper que hi tenen els dialectes i àmbit d'ús.
13. Estàndard i llengua normativa.
14. Les varietats dialectals: característiques principals.
15. Dialectes consecutius i dialectes constitutius.
16. Les varietats funcionals: els registres.
17. Normalització i normativització.
18. Bilingüisme i diglòssia.

DIALECTES CONSTITUTIUS I CONSECUTIUS

Definició del DIEC (Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans)

dialecte *m.* Varietat geogràfica, històrica o social d'una llengua, associada a la procedència dels parlants. | En dialectologia, modalitat que presenta una llengua en una zona determinada del seu domini. | **dialecte consecutiu** Dialecte resultant del desplaçament d'una llengua per raons històriques. | **dialecte constitutiu** Dialecte resultant de l'evolució d'una llengua parlada anteriorment en el territori que avui ocupa aquest dialecte.

DIALECTES CONSECUTIUS

Fruit de l'expansió del català a altres territoris:

- el valencià
- el balear
- l'alguerès

DIALECTES CONSTITUTIUS

Tots els altres

EXERCICI

Indiqueu amb un senyal a la casella corresponent si el dialecte que es parla en aquestes poblacions és constitutiu o consecutiu:

DIALECTE CONSTITUTIU	DIALECTE CONSECUTIU	
		Perpinyà
		l'Alguer
		Xixona
		Girona
		Maó
		Peníscola
		Balaguer